

VILNIUS UNIVERSITY

RENATA VAIŠVILIENĖ

**THE RELATIONSHIP BETWEEN JURISDICTION OF INTERNATIONAL
CRIMINAL TRIBUNALS AND NATIONAL CRIMINAL JURISDICTION**

Summary of Doctoral Dissertation
Social Sciences, Law (01 S)

Vilnius 2018

The dissertation was prepared at Vilnius University in 2004 – 2013 and is defended externally.

Scientific Consultant:

Prof. dr. Dainius Žalimas (Vilnius University, social sciences, law – 01 S)

The dissertation is defended at the public meeting of the Doctoral Dissertation Defence Council:

Chairman of the Council:

Prof. dr. Jonas Prapiestis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S)

Members:

Prof. dr. Hans-Joachim Heintze (Bochum University, Germany, Social Sciences, Law – 01 S)

Prof. dr. Justinas Žilinskas (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

Assoc. prof. dr. Irmantas Jarukaitis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S)

Assoc. prof. dr. Vygantė Milašiūtė (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S)

Dissertation will be defended in the public meeting of the Doctoral Dissertation Defence Council on 14 March, 2018 at 14.00 in the Kazimieras Leonas Sapiega (302) auditorium of Vilnius University Faculty of Law.

Address: Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lithuania.

The summary of the doctoral dissertation was distributed on 14 February, 2018.

The doctoral dissertation is available for review at the library of Vilnius University and the website of Vilnius University: www.vu.lt/lt/naujienos/ivykiu-kalendorius

VILNIAUS UNIVERSITETAS

RENATA VAIŠVILIENĖ

**TARPTAUTINIŲ BAUDŽIAMŲJŲ TRIBUNOLŲ
JURISDIKCIJOS SANTYKIS SU NACIONALINE BAUDŽIAMĄJA
JURISDIKCIJA**

Daktaro disertacija
Socialiniai mokslai, teisė (01 S)

Vilnius, 2018 m.

Daktaro disertacija rengta studijuojant doktorantūroje 2004 – 2013 m. m. Vilniaus universitete ir ginama eksternu.

Mokslinis konsultantas – prof. dr. Dainius Žalimas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Disertacija ginama viešame daktaro disertacijos gynimo tarybos posėdyje:

Tarybos pirmininkas – prof. dr. Jonas Prapiestis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Nariai:

Prof. dr. Hans-Joachim Heintze (Bochumo universitetas, Vokietija, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Prof. dr. Justinas Žilinskas (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Doc. dr. Irmantas Jarukaitis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Doc. dr. Vygantė Milašiūtė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Disertacija bus ginama viešame daktaro disertacijos gynimo tarybos posėdyje 2018 m. kovo mėn. 14 d. 14.00 val. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Kazimiero Leono Sapiegos (302) auditorijoje.

Adresas: Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva

Disertacijos santrauka išsiųsta 2018 m. vasario mėn. 14 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje ir VU interneto svetainėje adresu: www.vu.lt/lt/naujienos/ivykiu-kalendorius

TABLE OF CONTENTS

Relevance of the thesis	6
Theoretical and practical added value	9
Object, aim, tasks and statements to be defended	10
Sources of the research and overview of the research	11
Structure of the thesis	17
Scientific novelty	20
The methodology	21
Main conclusions	22
List of publications.....	25
List of presentations of the author at scientific conferences	26
Information about the author.....	27
TARPTAUTINIŲ BAUDŽIAMŪJŲ TRIBUNOLŲ JURISDIKCIJOS SANTYKIS SU NACIONALINE BAUDŽIAMĄJA JURISDIKCIJA (Resume of the thesis in Lithuanian) ..	29
<i>Tiriamos problemos pagrindimas ir aktualumas</i>	29
<i>Tyrimo objektas, tikslas, uždaviniai, tyrimo metodai, ginamieji teiginiai.....</i>	32
<i>Disertacijos struktūra.....</i>	33
<i>Disertacijos mokslinis naujumas.....</i>	35
<i>Išvados.....</i>	36
<i>Autorės straipsnių sąrašas</i>	39
<i>Autorės skaityti pranešimai mokslinėse konferencijose</i>	40
<i>Informacija apie autorę.....</i>	41

THE RELATIONSHIP BETWEEN JURISDICTION OF INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNALS AND NATIONAL CRIMINAL JURISDICTION

Relevance of the thesis

The purpose and functions of an international criminal justice system court combine humanistic values and policy considerations which are not only essential to the attainment of justice, redress, and prevention, but also to the preservation, restoration and maintenance of peace.¹

Several aspects justify the need and relevance of this scientific research. First, there is impunity for international crimes and the lack of effective means of eliminating it. The most common reasons for this are the lack of financial and human resources or political will. Impunity is determined not only by the fact that it is impossible to prosecute all crimes, but also by subjective reasons. National leaders protect one another from responsibility for international crimes and hide themselves behind formal arguments and individual situations in pursuit of national interests. The size of the problem is determined by the fact that there is no one acceptable solution, and more diverse forms of combating impunity that are suitable for each individual situation are not sought.

Second, the boundaries of international law are expanding, its specificity is being highlighted, and clear contemporary tendencies are ascertaining. Despite the spreading globalization, the one is often surprised how many international judicial institutions has been created over the last year, how many disputes are resolved in accordance with international law, and how often national courts must apply international law. One of the trends in contemporary international law is the jurisdictionalization, which implies the development of international jurisdiction and, at the same time, the increase of the importance of international law in national relations. The borders of national sovereignty change in modern international law, immunity of the high ranking state officials for universal international crimes is being eliminated, the concept of universal national

¹ BASSIOUNI, Ch. M. International Criminal Justice in Historical Perspective. In International Criminal Law, ed. BASSIOUNI, Ch. M. (ed.) International Criminal Law, ed., Vol. III. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2008, p. 29.

jurisdiction is strengthening, the concept of crime of aggression develops, fight against terrorism continues, the actions of parties to an armed conflict are regulated and the conditions for the protection of civilians are being created. Consequently, there are new ways of combating impunity, which include, along with all other non-judicial and informal means, the prosecution and punishment of natural persons by international criminal tribunals. Due to the humanization of contemporary international law, not only a state, but also a person is becoming more and more important for the international community. The involvement of a person in the international criminal process is an important condition for the realization of individual responsibility.

International law, as a *sui generis* legal framework, has normative and institutional mechanisms for implementation of international law provisions, including international criminal tribunals. International criminal tribunals are usually created on the basis of the agreement between the states, but their functioning evolves independently of the will of the states that created them – in accordance with the *erga omnes*² commitments that prohibit international crimes, the customary norms of international law imposing the obligation to prosecute for international crimes and the doctrine of the implied powers of international organizations. Indeed, the Permanent Court of International Justice has stated the position that international and national courts are acting in different legal areas³, and therefore the judicial institutions applying international and national law are separate. All of the above mentioned aspects in principle determine the existence and exclusivity of the international jurisdiction, necessary for the effective operation of international law.

Third, the conflict of jurisdiction between international judicial authorities and national courts is emerging. The interplay between international and national jurisdictions is objectively existent and this is confirmed by the case-law, for example, the International Court of Justice rendered Advisory Opinion on the 9 July 2004 concerning the Legal

² ICJ Judgment of 5 February 1970 in the case of *Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited* (Belgium v. Spain). ICJ Reports 1970, para. 33. Court defined *erga omnes* obligations: „By their very nature the former are the concern of all States. In view of the importance of the rights involved, all States can be held to have a legal interest in their protection; they are obligations *erga omnes*.“

³ PCIJ Judgment of 25 August 1925 in the case of *Certain German interests in Polish Upper Silesia* (Germany v. Poland), PCIJ Ser. A, 1925, No 6 (*Jurisdiction*), para. 20. Court states that „[m]ixed Arbitral Tribunals and the Permanent Court of International Justice are not courts of the same character, and, *a fortiori*, the same might be said with regard to the Court and the Polish Civil Tribunal (...)“.

Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory⁴ ten days after the judgment of the Israeli Supreme Court on the same issue⁵. The Israeli Supreme Court has taken into consideration the Advisory Opinion of the International Court of Justice when decided on the legality of the construction of the Palestinian Wall⁶. The collision presupposed by such interplay between international and national jurisdictions however raises problems, such as the coherence in judicial practice of judicial institutions active within different legal systems, the coordination of the distribution of cases, and the need for intensive co-operation. As a consequence, the regulation of jurisdictional interactions between national and international courts may ultimately depend on the identification of the paradigm that governs the relationship between the said institutions: do they operate in a complete normative isolation from one another, or within more integrative framework of normative interaction.⁷ Moreover recognizing that the same judicial institutions can apply national and international law to a certain extent in order to facilitate the implementation of decisions taken by any of them, it can be argued that according to this line of thinking, national and international law may serve as jurisdictional alternatives to one another; hence, their jurisdictions ought to be coordinated.⁸

Fourth, the aim is not only to activate the jurisdiction of international criminal tribunals, but also to ensure that its functioning is effective. State cooperation is a prerequisite for the effective exercise of the jurisdiction of international tribunals. Cooperation between states is affecting international criminal tribunals for several reasons. Primarily, they do not have a mechanism to enforce their decisions and judgments, i.e. the officers with the necessary powers and appropriate internal structures. Secondly, even if they would have this mechanism, they have no powers to enforce their decisions in sovereign states. Although there is legal basis for state cooperation, the implementation of obligation to cooperate is associated with the political aspects and factors having a negative impact on the efficiency of the work of international criminal tribunals.

⁴ ICJ Advisory Opinion of the 9 July 2004 Concerning Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory. ICJ Reports, 2004, p. 136.

⁵ Israeli Supreme Court case HCJ 2056/04 *Bet Sourik Village Council v. Government of Israel*, 58(4) PD 807.

⁶ Israeli Supreme Court case HCJ 7957/04 *Mara'abe v. Prime Minister of Israel*, Judgement of 15 September 2005.

⁷ SHANY, Y. *Regulating jurisdictional relations between national and international courts*. Oxford: Oxford University Press, 2007, p. 3.

⁸ *Ibidem*, p. 5.

Theoretical and practical added value

This dissertation is relevant not only because of the raising of problematic aspects, but also due to the theoretical and practical added value: the analysis allows to make new and original conclusions from the scientific point of view. A comprehensive study of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction has been carried out in order to develop a doctrinal analysis of the concept of jurisdiction and its features in accordance with international law and to formulate a detailed concept of interoperability between international and national jurisdiction. With the increase in the number of international criminal tribunals, it is very important to formulate the guidelines to the international community for the application of the principles ensuring an appropriate resolution of jurisdictional conflicts arising during the establishment of international criminal tribunals. A research conducted in a dissertation could be useful in teaching legal disciplines such as international public law, international criminal law, as well as modules related to international relations and political science.

In addition, the integrated analysis in the dissertation of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction will be useful in shaping and implementing the foreign policy of the Republic of Lithuania. First of all, the work could be useful in the meetings of the Assembly of States Parties to the Rome Statute, when forming the position of the Republic of Lithuania on the implementation of the principle of complementarity and the promotion of the concept of positive complementarity, according which a system where an international judicial body interacts with the national and both are responsible for a successful prevention of impunity is created. Secondly, this scientific research can be used to formulate the official position of Lithuanian foreign policy in the international organizations, such as the United Nations or the European Union, when decisions are taken to promote the cooperation between states and international criminal tribunals. Thirdly, this work can be used to make proposals in international organizations for more effective ways of implementing justice, for example, by improving the regulation of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction and implementation of it, etc.

Moreover this dissertation can be useful for co-operation of Lithuanian courts with the International Criminal Court⁹. The Republic of Lithuania is a Party to the Rome Statute of the International Criminal Court, therefore, the obligation to cooperate covers all forms established by the Statute¹⁰, including the arrest and transfer of persons present in the territory of the Republic of Lithuania. Following the request of the International Criminal Court for the arrest and transfer of a person, that person would be subject to international criminal and national criminal jurisdiction, and therefore the question of the conflict between jurisdictions should be dealt.

In formulating and implementing its foreign policy, the Republic of Lithuania follows the universally recognised principles and norms of international law, seeks to ensure national security and independence, the welfare of its citizens, and their basic rights and freedoms, and contributes to the creation of the international order based on law and justice¹¹. Thus, the establishment of a clear relationship between the jurisdiction of international tribunals and national courts is important not only in the formulation of the doctrine in this field, but also in identifying the peculiarities of application of the rules of international law and contributing to their smooth application in the territory of the Republic of Lithuania.

Object, aim, tasks and statements to be defended

The research object of this dissertation is the relationship between the jurisdiction of international criminal tribunals and national criminal jurisdiction.

The aim of this research is to analyse the relationship between international criminal jurisdiction and national criminal jurisdiction.

In order to achieve this aim, *the research is guided by the following tasks*:

⁹ Rome Statute of the International Criminal Court, July 17, 1998 (further – Rome Statute, Statute, ICC). Valstybės žinios [Official Gazette], 2003, No. 49-2165, art. 86: „States Parties shall, in accordance with the provisions of this Statute, cooperate fully with the Court in its investigation and prosecution of crimes within the jurisdiction of the Court.”

¹⁰ *Ibidem*, art. 88: „States Parties shall ensure that there are procedures available under their national law for all of the forms of cooperation which are specified under this Part.”

¹¹ The Constitution of the Republic of Lithuania, Valstybės žinios [Official Gazette], 1992, No. 33-1014, art. 135; Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo strategija [National Security Strategy of the Republic of Lithuania]. Valstybės žinios [Official Gazette], 2012, No. 76-3945, para. 3.

1. To reveal the concept of international criminal jurisdiction.
2. To disclose the concept of international criminal jurisdiction based on its relation to national criminal jurisdiction.
3. To formulate the guidelines for determining the jurisdictions of international criminal tribunals.
4. To identify the main aspects of the relationship between jurisdiction of international criminal tribunals and jurisdiction of national courts related to the regulation and implementation and formulate the guidelines for problem solving.

Statements of the dissertation to be defended:

1. International criminal jurisdiction is a type of international jurisdiction of international criminal tribunals that includes the power to prosecute and carry out the judicial functions on the basis of and within the boundaries of their establishment documents and in accordance with international criminal law.
2. Exclusive international criminal jurisdiction is the power of an international criminal tribunal to resolve the issues falling within its jurisdiction, by prohibiting all other courts from exercising their jurisdiction.
3. Primary concurrent international criminal jurisdiction is the power of an international criminal tribunal to resolve issues falling within its jurisdiction, including those falling within the jurisdiction of national courts, having the priority over the prosecution or possibility to take-over the proceedings from a national court at any stage of the proceedings.
4. Complementary concurrent international criminal jurisdiction is the power of an international criminal tribunal to resolve the issues falling within its jurisdiction including those falling within the jurisdiction of national courts when the State is unwilling or unable to investigate or prosecute.

Sources of the research and overview of the research

In order to reach the aim of this dissertation, the sources of international law referred to in Article 38 of the Statute of the International Court of Justice are used: international

treaties, customs, general principles of law, jurisprudence and doctrine¹². This work also refers to additional sources of International Law - documents adopted by the institutions of international organizations, i.e. resolutions, minutes of meetings, etc.

For the purpose of this dissertation, international law is divided into primary and secondary. The primary legal acts governing the activities and jurisdiction of international criminal tribunals are their establishment documents, such as the Statute of the International Criminal Court¹³, the Statute of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, adopted on 25th May 1993 by the United Nations Security Council Resolution No. 827¹⁴, the Statute of the International Criminal Tribunal for Rwanda, approved on 8th November 1994 by the United Nations Security Council Resolution No. 955¹⁵, etc. Secondary legislation includes such internal documents regulating the work of international tribunals as the rules of procedure and evidence of tribunals.

The dissertation also refers to the customary norms that have emerged in the area of international individual criminal responsibility, in particular designated to determine the liability and grounds for activating the jurisdiction for the most serious international crimes¹⁶. The jurisprudence of international courts is an important source on the basis of which in this dissertation a theoretical analysis of the formation of the concept of

¹² Statute of the International Court of Justice, June 26, 1945, art. 38. Valstybės žinios [*Official Gazette*], 2002, No. 15–557.

¹³ Rome Statute, *supra note* 9.

¹⁴ Statute of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, adopted 25 May 1993. UN SC Resolution No. 827, with last amendments done by Resolution No. 1786 (2006), No. UN doc. S/RES/827(1993) [seen 2014-06-07]. Internet access http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_en.pdf. (further – ICTY Statute, ICTY)

¹⁵ Statute of the International Criminal Tribunal for Rwanda, adopted 1994 by UN SC Resolution No. 955 and subsequently amended [seen 2015-07-01]. Internet access http://www.unicttr.org/sites/unicttr.org/files/legal-library/100131_Statute_en_fr_0.pdf. (further – ICTR Statute, ICTR)

¹⁶ Such articles are regarded as the expression of the customary law: Common art. 49, 50, 129, 146 of the I-IV Geneva Conventions:

The High Contracting Parties undertake to enact any legislation necessary to provide effective penal sanctions for persons committing, or ordering to be committed, any of the grave breaches of the present Convention defined in the following Article.

Each High Contracting Party shall be under the obligation to search for persons alleged to have committed, or to have ordered to be committed, such grave breaches, and shall bring such persons, regardless of their nationality, before its own courts. It may also, if it prefers, and in accordance with the provisions of its own legislation, hand such persons over for trial to another High Contracting Party concerned, provided such High Contracting Party has made out a *prima facie* case.

Each High Contracting Party shall take measures necessary for the suppression of all acts contrary to the provisions of the present Convention other than the grave breaches defined in the following Article. (...)

Also see: Rule 157: „States have the right to vest universal jurisdiction in their national courts over war crimes.“ HENCKAERTS, J.-M.; DOSWALD-BECK, L. Customary International Humanitarian Law, Vol. 1: Rules. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, p. 604. See more: pp. 568–621.

international jurisdiction is presented, a study of the relationship between the international criminal and the national criminal jurisdiction is conducted and the practical aspects of its implementation are justified or illustrated. One of the important cases relevant in the analysis of the concept of jurisdiction and its application is the *Lotus* case of the Permanent Court of International Justice¹⁷, where substantive statements regarding state sovereignty, international jurisdiction, international criminal jurisdiction, the territorial principle of jurisdiction, which is considered to be the main for international crimes to be asserted, are formulated. Although the present case is controversial due to the decision taken by the decisive PCIJ's Chairman vote when the other votes were distributed equally, the subsequent ICJ practice have not denied the *Lotus* case statements. On the contrary, the *Lotus* case is often referred to as the principal and primary when the peculiarities and formation of the international jurisdiction is discussed.¹⁸ This research discusses the judgements of the Permanent International Court of Justice in cases of *Rights of Minorities in Upper Silesia*¹⁹, *Danzig*²⁰, the judgements of the International Court of Justice in the *Corfu Channel*²¹ and *East Timor*²² cases, which are significant because of the conclusions made on the independence of the source of international jurisdiction from national jurisdiction. Numerous ICTY jurisprudence is of particular importance for the analysis of the international jurisdiction. In this dissertation, the analysis of the concept of international jurisdiction, concurrent jurisdiction, including the issues of state cooperation is based on the findings of the ICTY in cases such as *Blaškić, Milošević, Nikolić, Krstić*. The jurisprudence of the other international tribunals is also contributing to the research in this particular area, e.g. findings in *Elizaphan Ntakirutimana* case by ICTR and *Charles Taylor* case by Special Court for Sierra Leone. The latest ICC jurisprudence in *Bosco Ntaganda, Francis Kirimi Muthaura, Uhuru Muigai Kenyatta and Mohammed Husein Ali*,

¹⁷ PCIJ Judgement of 7 September 1927 in a case *S. S. Lotus* (France v. Turkey), PCIJ Series A, 1927, No. 10, para. 20.

¹⁸ RYNGAERT, C. Jurisdiction in International Law. Oxford University Press, 2008, p. 23. BLAKESLEY, C. L., Extraterritorial Jurisdiction. In BASSIOUNI, Ch. M. (ed.) International Criminal Law, ed., Vol. II. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2008, p.99.

¹⁹ PCIJ Judgement of 26 April 1928 in a case of Rights of Minorities in Upper Silesia (Minority Schools) (Germany v. Poland), PCIJ Series A, 1928, No. 15.

²⁰ PCIJ Advisory Opinion of 3 March 1928 Concerning Jurisdiction of the Courts of Danzig, PCIJ Series B, 1928, No. 15, p. 17-18.

²¹ ICJ Judgement of 25 March 1948 in a case *Corfu Channel* (United Kingdom v. Albania). ICJ Reports, 1948, p. 27.

²² ICJ Judgement of 30 June 1995 in a case *Concerning East Timor* (Portugal v. Australia). ICJ Reports, 1995, p. 90, para. 26.

Omar Hassan Ahmad Al Bashir cases is also relevant for the examination of the state cooperation. It should be noted that there is no elaborated jurisprudence of the tribunals in the area of relationship between international criminal and national criminal jurisdiction.

When analysing the general aspects of the international criminal law the prominent works of A. Cassese, B. Broomhall, M. CH. Bassiouni were used. Procedural questions of the international criminal law were discussed on the basis of the book written by R. Cryer and other co-authors *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*²³, additionally G.-J. A. Knoops has presented a comprehensive analysis of procedural aspects in a book *Theory and Practice of International and Internationalized Criminal Proceedings*²⁴. Procedural questions of the International Criminal Court were presented in light of H. Olásolo book *The Triggering Procedure of the International Criminal Court*, in which the area concerned was very well elaborated. The legal status of the international criminal tribunals was discussed in line with *Draft Articles on the Responsibility of International Organizations, as approved by the International Law Commission*,²⁵ and the book by D. Žalimas, S. Žaltauskaitė-Žalimienė, Z. Petrauskas and J. Saladžius *Tarptautinės organizacijos (International Organisations)*²⁶ where the main features of the international organisations were formulated.

The concept of the international jurisdiction is analysed on the basis of pragmatic pluralistic approach on the relationship between international and national law as formulated in Y. Shany book *Regulating Jurisdictional Relations Between National And International Courts*²⁷. The origin and general concept of the jurisdiction is examined in C. F. Amerasinghe book *Jurisdiction of International Tribunals*²⁸ and C. Ryngaert book *Jurisdiction in International Law*²⁹. National approach to the concept of jurisdiction is studied in A. Nevera's monography *Valstybės baudžiamosios jurisdikcijos principai*

²³ CRYER, R.; FRIMAN, H.; ROBINSON, D.; WILMSHURST, E. *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*, 2nd ed. Cambridge: University Press, 2010.

²⁴ KNOOPS, A. G.-J. *Theory and Practice of International and Internationalized Criminal Proceedings*. The Netherlands: Kluwer, 2005.

²⁵ Draft articles on the responsibility of international organisations (2011). [interactive] As adopted by the International Law Commission in 63rd session, No. A/66/10 [seen 2014-05-30]. Internet access http://legal.un.org/ilc/texts/9_11.htm.

²⁶ ŽALIMAS, D.; ŽALTAUSKAITĖ-ŽALIMIENĖ, S.; PETRAUSKAS, Z.; SALADŽIUS, J. *Tarptautinės organizacijos*. Vilnius: Justitia, 2001.

²⁷ SHANY, Y. *Regulating jurisdictional relations between national and international courts*. *Supra note 7*, 2007.

²⁸ AMERASINGHE, C. F. *Jurisdiction of International Tribunals*. Martinus Nijhof Publishers, 2003.

²⁹ RYNGAERT, C., *Jurisdiction in International Law*. *Supra note 18*.

(*Principles of Criminal Jurisdiction of a State*)³⁰, in the articles of J. Namavičius *Baudžiamojo įstatymo galiojimas laike (Validity of the Criminal Law in Time)*³¹, *Baudžiamosios jurisdikcijos taisyklės Europos Sąjungos teisės aktuose ir įgyvendinimas Lietuvoje (The Rules of Criminal Jurisdiction in the legal acts of the European Union and Implementation of Them in Lithuania)*³², in the book by G. Švedas and others *Conflicts of Jurisdiction in Criminal Matters in the European Union when submitting the report by Lithuania*³³. The relationship of national criminal law and international law, when analysing the norms of national legislation, European Union *acquis communautaire*, jurisprudence of Lithuanian courts, and further elaborating on the theories of such relationship and coordinating principles and forms of these two systems are examined in G. Švedas' educational book *Baudžiamojo persekiojimo perdavimas ir kitos savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose formos. Tarptautinė teisinė pagalba baudžiamosiose bylose (Transfer of the Criminal prosecution and Other Forms of the Mutual Cooperation in Criminal Cases)*³⁴ and in his article *Tarptautinės teisės reikšmė ir įgyvendinimas Lietuvos baudžiamojoje teisėje (The Significance and Implementation of the International Law in the National Law of Lithuania)*³⁵, in articles of A. Nevera *Tarptautinės ir nacionalinės baudžiamosios teisės santykio problema (The Problem Issue of the Relationship of International and National Criminal Law)*³⁶ and *Valstybės baudžiamoji jurisdikcija ir užsienyje priimtų nuosprendžių pripažinimas Lietuvoje (Criminal Jurisdiction of the State and the Recognition of the Foreign Judgements)*³⁷, in A. Abramavičius', D. Mickevičius' and G. Švedas' book *Europos Sąjungos teisės aktų*

³⁰ NEVERA, A. Valstybės baudžiamosios jurisdikcijos principai. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2006.

³¹ NAMAVIČIUS, J. Baudžiamojo įstatymo galiojimas erdveje. In ŠVEDAS, G. (ed.) Globalizacijos iššūkiai baudžiamajai justicijai. Vilnius: VĮ Registrų centras, 2014.

³² NAMAVIČIUS, J. Baudžiamosios jurisdikcijos taisyklės Europos Sąjungos teisės aktuose ir įgyvendinimas Lietuvoje. In ŠVEDAS, G. (ed.) Šiuolaikinės baudžiamosios teisės tendencijos. Vilnius: Vilniaus universiteto teisės fakultetas, 2015.

³³ ŠVEDAS, G. Country report (Lithuania). In BÖSE, M.; MEYER, F.; SCHNEIDER, A. Conflicts of Jurisdiction in Criminal Matters in the European Union. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2013.

³⁴ ŠVEDAS, G. Baudžiamojo persekiojimo perdavimas ir kitos savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose formos. Tarptautinė teisinė pagalba baudžiamosiose bylose. Vilnius: VĮ Registrų centro Teisinės informacijos departamentas, 2008.

³⁵ ŠVEDAS, G. Tarptautinės teisės reikšmė ir įgyvendinimas Lietuvos baudžiamojoje teisėje. In ŠVEDAS, G. (ats. red.) Nepriklausomos Lietuvos teisė: praeitis, dabartis ir ateitis. *Liber Amicorum* profesoriui Jonui Prapiesčiui. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2012, pp. 100–112.

³⁶ NEVERA, A. Tarptautinės ir nacionalinės baudžiamosios teisės santykio problema. Jurisprudencija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas. 2001, T. 21(13), pp. 116–130.

³⁷ NEVERA, A. Valstybės baudžiamoji jurisdikcija ir užsienyje priimtų nuosprendžių pripažinimas Lietuvoje. Jurisprudencija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas. 2003, T. 38(30), pp. 39–45.

*įgyvendinimas Lietuvos baudžiamojoje teisėje (The Implementation of the legal acts of European Union in the Lithuanian Criminal Law)*³⁸. However, the focus on international criminal jurisdiction and international criminal tribunals is relatively small in these books and articles.

The problems of exclusive international criminal and primary concurrent international criminal jurisdiction in the foreign literature are analysed inconsistently and have not been addressed in the Lithuanian scientific literature until now. Exclusive international criminal and primary concurrent jurisdiction is addressed in the works of A. Cassese, B. S. Brown, C. F. Amerasinghe, R. Cryer, K. S. Gallant, C. Romano, A. Nollkaemper, J.K. Kleffner, S. Linton, D. McGoldrick, P. Rowe, E. Donnelly and other international authors.

Although much attention is paid to the principle of complementarity in foreign literature, Lithuanian researchers rarely analyse this topic. The principle of complementarity is mentioned in the book by prof. V. Vadapalas *Tarptautinė teisė (International Law)*³⁹ and in the article by O. Jusys, R. Paulauskas and G. Švedas *Tarptautinis baudžiamasis teismas (International Criminal Court)*⁴⁰. When considering the issue of the transfer of persons to the ICC, the principle of complementarity, national criminal jurisdiction and implementation of the Rome Statute are elaborated in the educational book by A. Čepas and G. Švedas *Tarptautinė teisinė pagalba baudžiamosiose bylose. Asmenų, įtariamų padarius nusikalstamą veiką, išdavimas baudžiamajam persekiojimui (Ekstradicija, perdavimas Tarptautiniam baudžiamajam teismui arba pagal Europos arešto orderį) (International Judicial Assistance in Criminal Matters. Surrender of Persons, Suspected in Comiting a Crime (Extradition, Transfer to the ICC or According to the European Arrest Warrant))*⁴¹, in the article by J. Žilinskas and A. Čepas *Asmenų perdavimas tarptautiniam baudžiamajam teismui ir jo problemos tarptautinėje teisėje (Surrender of Persons to the International Criminal Court: Issues in International Law)*⁴².

³⁸ ABRAMAVIČIUS, A.; MICKEVIČIUS, D.; ŠVEDAS, G. Europos Sąjungos teisės aktų įgyvendinimas Lietuvos baudžiamojoje teisėje. Teisinės informacijos centras, 2005, p. 36.

³⁹ VADAPALAS, V. Tarptautinė teisė. Bendroji dalis. Vilnius: Eugrimas, 1998.

⁴⁰ PAULASKAS, R.; ŠVEDAS, G.; JUSYS, O. Tarptautinis baudžiamasis teismas. *Teisės problemos*, 1999 Nr. 4.

⁴¹ ČEPAS A.; ŠVEDAS G. Tarptautinė teisinė pagalba baudžiamosiose bylose. Asmenų, įtariamų padarius nusikalstamą veiką, išdavimas baudžiamajam persekiojimui (ekstradicija, perdavimas Tarptautiniam baudžiamajam teismui arba pagal Europos arešto orderį). Vilnius: Teisinės informacijos centras. 2008.

⁴² ŽILINSKAS J.; ČEPAS A. Asmenų perdavimas tarptautiniam baudžiamajam teismui ir jo problemos tarptautinėje teisėje. Jurisprudencija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas. 2002, tomas 34(26), pp. 40 – 50.

Foreign doctrine in this area is much more numerous. A particularly significant analysis of the principle of complementarity was made by J. K. Kleffner, who devotes a book *Complementarity in the Rome Statute and National Criminal Jurisdictions* for the full analysis of this principle, and by F. Razesberger in the book *The International Criminal Court. The Principle of Complementarity*, which introduces a completely new, critical approach to the principle of complementarity. Other authors, such as W.W. Burke-White, M. Benzing, J. T. Holmes, O. Soler, M. Bergsmo, discusses in detail the various aspects of the principle of complementarity in special articles having the aim to provide a wider research of the principle of complementarity in terms of legal regulation, relation with national jurisdiction and different aspects of influence on the states. Fundamentals of the doctrine in this field are formulated by O. Triffterer and A. Cassese with co-authors in the Commentaries of the ICC Rome Statute.

In the dissertation the concept, legal status and jurisdiction of special and mixed tribunals is analysed with reference to the book written by C. P. R. Romano, A. Nollkaemper, J. K. Kleffner⁴³, which presents in great detail the circumstances of the establishment of these tribunals, the peculiarities of legal regulation, provides the conclusions on the activities carried out and recommendations for further development.

It is clear from the literature review that foreign specialists analysed the issue of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction inconsistently, and Lithuanian researchers did not analyse them in general. Thus, it is likely that the analysis of this dissertation will contribute to the development of doctrine on the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction.

Structure of the thesis

The chosen structure of the dissertation allows to analyse the research object in a consistent way. The First Part reveals the theoretical basis of the research carried out, i.e. International Law institutes and norms relevant to the analysis of the relationship between

⁴³ CESARE, P. R. Romano; NOLLKAEMPER, A.; KLEFFNER, J. K. *Internationalized Criminal Courts and Tribunals. Sierra Leone, East Timor, Kosovo and Cambodia*. NY: Oxford University Press, 2004.

the jurisdiction of international criminal tribunals and national criminal jurisdiction, are identified and are subsequently examined in the Second and Third Parts of the dissertation.

In the Introduction the problems formulated in the dissertation are justified, the object of the research, the aim, tasks, the statements to be defended, the structure of the dissertation, the previous researches in the area of the dissertation, the novelty of the topic, its added value and the applied research methods are presented.

In the First Part of the dissertation the general concept of the jurisdiction in Public International Law and the main features of international criminal jurisdiction is disclosed. This Part of the dissertation deals with the concept of international jurisdiction and the differences between national and international jurisdictions, occurring due to the different origin of these jurisdictions, the sources and their specific terms. In the first four sections the sources, the origin and forms of jurisdiction are examined. The analysis is continued on the bases for implementation of jurisdiction, and introduction of the Lithuanian terminology in this field. The fifth section explores in detail the principle of the universality of jurisdiction and its relationship with national jurisdiction, while the sixth section analyses the principles for determining jurisdictional limits.

The Second Part introduces the concept of types of international criminal jurisdiction, as identified according to the relation of each type with the national criminal jurisdiction. Further the concept and legal regulation of exclusive international criminal and concurrent jurisdictions is examined and the impact on national legal systems by the international judicial institutions implementing international criminal jurisdiction is analysed. The sections of this Part summarize the practice of the establishment of international criminal tribunals' jurisdiction, revealing general trends and formulating guidelines on the choice of the type of jurisdiction. The analysis of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction determine two types of international jurisdiction – exclusive and concurrent.

In the Third Part the aspects of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction, which are essentially related to their practical implementation and the impact on national criminal proceedings are analysed. The main problems are analysed in separate sections of this Part and are selected according to the most relevant issues concerning the relationship between international criminal jurisdiction and national criminal jurisdiction. Some of them were identified during the

process of establishment of international criminal tribunals⁴⁴ as crucial issues of procedural law for States, while others were dictated by the practice while dealing with the issue of the conflict between international criminal and national criminal jurisdiction and affecting the national legal system. This Part is subdivided into sections according the types of international criminal jurisdiction. The first section analyses the impact of exclusive international criminal jurisdiction on national criminal proceedings. In the second section the issues of implementation of the the primary concurrent international criminal jurisdiction are identified. The chapters of the third section are focusing on the problematic aspects of complementary concurrent international criminal jurisdiction such as the process of initiation of the case at the ICC elaborating on the activation of jurisdiction, the discretion of the ICC Prosecutor, as well as formulating the problems of the relationship between the UN Security Council and the ICC jurisdiction. The other chapters analyse such issues of the implementation of the complementary concurrent jurisdiction in the national law as state sovereignty, the application of the *ne bis in idem* principle, amnesties and immunities, and specific requirements for States implementing the Rome Statute. The fourth section reviews the importance of state co-operation with international criminal tribunals for the exercise of their jurisdiction. It addresses the complexities of State responsibility to co-operate with the ICC, which are assessed through a comparison of existing practice of *ad hoc* tribunals and the implementation of regulation in their statutes.

The dissertation consists of Introduction, three Parts of research, divided into sections and chapters, and Conclusions. At the end of the dissertation, one can find a list of sources used for the research as well as the lists of the publications and presentations on topic of the dissertation by the author of this dissertation.

⁴⁴ BASSIOUNI, Ch. M. The legislative history of the International Criminal Court. Transnational Publishers, 2005. KIRSCH, P.; ROBINSON, D., Reaching Agreement at Rome Conference. In CASSESE, A.; GAETA, P.; JONES, J. R. W. D. (eds.), The Rome Statute of the International Criminal Court. A Commentary, Oxford: Oxford University Press, 2002, p. 67. BASSIOUNI, Ch. M. The Making of the International Criminal Court. In International Criminal Law, ed. M. Ch. BASSIOUNI, Vol. II. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2008, p.117. MORRIS, V.; SCHARF, M. P. An Insider's Guide to the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. Vol.1. NY., 1995.

Scientific novelty

To the best of this author's knowledge, no research has been carried out in Lithuania or abroad, which would present a generalized approach on the concept of international criminal jurisdiction in terms of its relation with national criminal jurisdiction. An overview of the sources for the research suggests that the issue of the relationship of international criminal and national criminal jurisdiction are not comprehensively dealt with. Although most often the research is limited only to sectoral analysis when individual issues of international jurisdiction or single aspects of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction are examined. The main reason why these issues are not comprehensively addressed is an overly detailed approach to the individual aspects of the relationship between the international criminal and national criminal jurisdiction, not covering the whole. Accordingly the dissertation provides the analysis of the concept of international jurisdiction in a consistent way and summarizes the principles governing the relationship between international criminal jurisdiction and national criminal jurisdiction.

In the dissertation the problems that were not investigated in previous works are analysed. First of all, the dissertation proposes a coherent grouping of jurisdictional forms, implementation bases and limits. Secondly, in the Lithuanian and foreign doctrine the types of international criminal jurisdiction according its relationship with national criminal jurisdiction have so far not been divided into the primary concurrent and complementary concurrent. Such an attribution of complementary jurisdiction to international criminal concurrent jurisdiction is based on the uniform nature of primary and complementary jurisdiction, both allowing for the simultaneous existence of international criminal and national criminal jurisdiction. It should be noted that the principle of complementarity of jurisdiction is generally analysed in author's works in isolation from other forms of international jurisdiction with special emphasis, but without establishing a clear place in the international legal system.

This research is one of the first attempts to formulate guidelines for the application of the principles governing the solution of the conflict between the international criminal and national criminal jurisdiction. This is particularly relevant in the context of the proliferation of international criminal tribunals and the goal to increase efficiency in

implementing international justice. These guidelines are formulated on the basis of summarized existing practice of the establishment of the international criminal tribunals, the historical context of their creation, also legal possibilities and the capacity of national legal systems to address the issue of impunity for international crimes on their own and with the support of the international community.

The methodology

In order to carry out a comprehensive holistic study, various research methods were used. Such methods had the main significance: historical, teleological, comparative analysis, logical and systemic analysis.

Historical research method allowed us to determine the preconditions for the establishment of international criminal tribunals, the reasons for it, and possible trends in the regulation of the functioning of international criminal tribunals. With the employment of this method the circumstances and causes of the evolution of the provisions governing the jurisdiction of international criminal tribunals were analysed.

While using the teleological method, in this dissertation the intentions of the legislator, having the goal to regulate the jurisdictions of the international criminal tribunals, were established, as well as the content and objectives of the norm were clarified. This method, along with the linguistic method, was used to examine the content of the concept of jurisdiction. In particular, teleological method helped to analyse the adaptation of specific principles governing the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction to the particular criminal tribunal established in a given situation.

The comparative method helped to show the differences between international and national jurisdictions. In addition, it allowed to combine the international and national practices that implement the principle of complementarity of international criminal jurisdiction. This method has also been used to analyse the regulation and implementation of the principle of primary concurrent jurisdiction in the cases of the ICTY and the ICTR.

The method of systemic analysis applied in this research was used to analyse the problematic aspects of the principles governing the relationship between international

criminal and national criminal law when it is not possible to deal with these issues in isolation from other related phenomenon, for example, universality principle must be analysed not only in the international but also in the national context as it is inevitably linked to the exercise of the jurisdiction of national authorities. Moreover, the jurisdiction of the mixed and special international tribunals in their constituent act cannot be established without determining the capacities of the national legal system to deal with the impunity.

The Conclusions of this dissertation after the analysis of international criminal jurisdiction are formulated using a logical method. This method allows to sequentially link the parts of the research carried out and to make a summary. In the dissertation, this method has been used to reveal, analyse and evaluate the interpretation of legal provisions provided by the scholars, to link the conclusions formulated by the court in a particular case with the subsequent formation of relevant theory and practice in similar situations.

Main conclusions

Summarizing the analysis of the concept of international criminal jurisdiction and its types as identified according to the relation with the national criminal jurisdiction, the following main conclusions are to be drawn:

1. International criminal jurisdiction is a type of international jurisdiction of international criminal tribunals that includes the power to prosecute and carry out the judicial functions on the basis of and within the boundaries of their establishment documents and in accordance with international criminal law. The concept of international criminal jurisdiction includes such elements as the power that is determined on the basis of and within the boundaries of the establishment documents, prosecution and judicial functions. It should be noted that jurisdictional powers may be only limited by the constituent instrument, but only to the extent that such limitation does not undermine the nature of the judicial authority. The source, origin, form, basis, implementation limits and specific institutions distinguish international criminal jurisdiction from national criminal jurisdiction and justify the interconnection of international criminal jurisdiction with international jurisdiction.

2. The analysis of the relationship between international criminal and national criminal jurisdiction allow to determine two types of international criminal jurisdiction – exclusive and concurrent. Concurrent jurisdiction is subdivided into subtypes of primary and complementary jurisdiction. Such subdivision is based on the uniform nature of primary and complementary jurisdiction, both allowing for the simultaneous existence of international criminal and national criminal jurisdiction, but determining the different priority of application of international criminal and national criminal jurisdiction in the event of a conflict.

3. Exclusive international criminal jurisdiction is the power of an international criminal tribunal to resolve the issues falling within its jurisdiction, by prohibiting all other courts from exercising their jurisdiction.

4. An analysis of the international practice of establishing exclusive international criminal jurisdiction shows that this type of jurisdiction is chosen after evaluation of the circumstances for the creation, i.e. the context of an armed conflict or peace talks, as well as the capabilities of the legal system of a state and the priority of international criminal jurisdiction when it is necessary to decide on the dominant either international or national element. The international element means the involvement of international judges and other international staff in the work of a tribunal. If there is a reason to believe that the national legal system is incapable of achieving justice, exclusive jurisdiction may be the most appropriate solution for stopping impunity.

5. The analysis conducted leads to the conclusion that the establishment of the international elements in the national legal system, when selecting the exclusive international criminal jurisdiction, in principle creates the conditions for adopting the international standards of justice and professionalism, thus strengthening the existing legal system. In assessing the capacity of the existing national legal system, a dominant either international or national element can be introduced. In the first case, there are major weaknesses in the functioning of the national system, and in the second case the system can, in principle, function itself, with the help of the international community.

6. Primary concurrent international criminal jurisdiction is the power of an international criminal tribunal to resolve issues falling within its jurisdiction, including those falling within the jurisdiction of national courts, having the priority over the

prosecution or possibility to take-over the proceedings from a national court at any stage of the proceedings.

7. An analysis of the international practice of establishment of the primary concurrent international criminal jurisdiction shows that, when the primary concurrent international criminal jurisdiction is introduced, national criminal and international criminal jurisdiction are functioning simultaneously, but the national legal system is only partially capable of implementing justice and thus allows for monitoring and taking over national proceedings when there are defects in implementing justice or in cases significant to the international community.

8. An analysis of the practice of implementing a primary concurrent international criminal jurisdiction shows that cooperation with national criminal jurisdiction and its accumulated potential can be ignored, i.e. an isolated two-level system between international and national judicial institutions can be developed. However, as ICTY and ICTR practice reveals, it is possible to resolve these problems by gradually transferring responsibility to national courts while maintaining a certain level of monitoring of national processes. In this way, the international and national judicial institutions complement each other's legal framework and strengthen it.

9. Complementary concurrent international criminal jurisdiction is the power of an international criminal tribunal to resolve the issues falling within its jurisdiction including those falling within the jurisdiction of national courts when the State is unwilling or unable to investigate or prosecute.

10. After analysis of the only case at the moment of this jurisdiction established, the ICC, it follows that such a relationship of jurisdictions was primarily determined by the establishment of this tribunal under the international treaty process and the permanent nature of the ICC. An international judicial body with complementary concurrent jurisdiction must give priority to national legal systems, but remain an active observer of national processes. When establishing this subtype of a concurrent international criminal jurisdiction, it is necessary to establish the conditions for the international criminal tribunal to act in cases where the state is unable or unwilling to investigate or prosecute.

11. An analysis of the problematic issues of the establishment and the implementation of complementary concurrent international criminal jurisdiction suggests that the current legal regulation of the Rome Statute in principle creates the conditions for

guaranteeing the timely independent and impartial response by an international criminal tribunal to the unwillingness or inability of national criminal courts to investigate or prosecute crimes falling under the *ratione materiae* jurisdiction of the international criminal tribunal. The requirements for the implementation of the Rome Statute in the national law allows States to review relevant national legislation and harmonize with the jurisdiction of the international criminal tribunal.

List of publications

Thesis related:

1. The Jurisdiction of the International Criminal Court and National Jurisdictions (in English), Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 47, 2003, pp. 134–146.
2. Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuroro diskrecijos ribų probleminiai aspektai (Engl. *The Problem Issues of the prosecutorial Discretion in the ICC*). Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 70, 2009, pp. 136–149.
3. Tarptautinė baudžiamoji išimtinė ir konkuruojanti pirminė jurisdikcija (Engl. *International criminal exclusive and concurrent primary jurisdiction*). Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 81, 2011, pp. 186–200.
4. Tarptautinės ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio aspektai: konkuruojanti papildanti jurisdikcija (Engl. *The Aspects of the Relationship Between International and National Criminal Jurisdiction: Concurrent Complementary Jurisdiction*). Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 82, 2012, pp. 146–158.
5. European Efforts in Transitional Justice While Implementing Universal Jurisdiction: ICJ Belgium v. Senegal Case (in English). In GIBBONS, P, HEITZE, H.J. (eds.) *The Humanitarian Challenge*. Springer International Publishing Switzerland, 2015, p. 185.

Other:

1. International Humanitarian Law. In HEINTZE, H.-J., THIELBÖRGER, P. (eds.) International Humanitarian Action. NOHA textbook. Springer International Publishing AG, 2018, p. 155.

List of presentations of the author at scientific conferences

Thesis related

1. The presentation “Prosecutorial Discretion at the ICC. Judicial control” (in English) at the Marrie Curie Top Summer School on International Criminal Law 2007 organised by Leiden University and Grotius Centre for International Legal Studies, The Hague. 25 June - 6 July 2007.
2. The presentation “The Problem Issues of the Boundaries of the Prosecutorial Discretion at the ICC” (in Lithuanian; “Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuroro diskrecijos ribų probleminiai aspektai”) at the conference “Relevant Issues of the International Law in the XXI century” at Mykolas Romeris University, Lithuania. 17 November 2008.
3. The presentation “Considerations on jurisdictional aspects of the International Criminal Court” (in English) at the European Parliament conference “Legal Settlement of Communist Crimes”. 2-4 June 2012.

Other

1. The presentation “International Humanitarian Law in the European Union Common Foreign and Security Policy” (in English) at the NOHA (Network on Humanitarian Action) French Presidency Aix-Marseilles Seminar, at University Paul Cezanne Aix-Marseille III, France. 12-14 November 2008.
2. The presentation “The aspects of the role of humanitarian workers in the International Criminal Law” (in Lithuanian) at the NOHA (Network on Humanitarian Action) conference “Humanitarian Action: Defining and Engaging” at Vilnius University, Lithuania. 31 May 2011.

Information about the author

Renata Vaišvilienė is a lecturer of the Public Law Department at Law Faculty of Vilnius University, Lithuania since 2006. Her academic interests are related to the International Criminal Law, International Humanitarian Law, International Public Law and International Treaty Law. She has been teaching International Humanitarian Law, International Public Law, Problem Issues in the International Humanitarian Law and Humanitarian Action, International Treaty Law and Conflicts in International Law. Moreover she has been training teams for international competitions of “*Concours Jean-Pictet*”, ICC Moot Court (Kreizau) and participating as a judge in national rounds of Jessup International Law Moot Court Competition. Renata Vaišvilienė has been the director of Network on Humanitarian Action (NOHA) at Vilnius University, coordinating the Network’s activities since 2008, involving organisation of the conferences, intensive courses, contributing to the research activities and joint studies. She is a member of the National Committee on the Implementation of International Humanitarian Law.

In 2008 Renata Vaišvilienė was an intern at the Jurisdiction, Complementarity and Cooperation Division in Prosecutor’s Office of the International Criminal Court. Additionally she has completed NATO Legal Advisor Course in NATO School Oberammergau (Germany) in 2012, participated in Marrie Currie Top Summer School of International Criminal Law Grotius Centre for International Legal Studies, Leiden University, The Hague, in 2007 and finished the course of “Management of the Post Conflict Situations” (*La gestion des situations de post-conflit*) (in French), organised by the School of the Administration of France (ENA) together with the Lithuanian and French government in 2007.

Renata Vaišvilienė has obtained a degree of Master of Law and has been a PhD candidate at Law Faculty Vilnius University. In 1998 she has graduated from Secondary School No 6 in Marijampolė.

In addition to Renata’s academic activities she has an extensive experience in legal regulation and administration of the international organisation, more specifically, she has participated in the process of the establishment of the NATO Energy Security Centre of Excellence, having the status of NATO Headquarters, and coordinated the creation of the legal basis for functioning of it in the territory of Lithuania. Currently she is in the position

of the Legal Advisor there. For the period of 2013-2017 she was heading a Support Division. Renata Vaišvilienė's work has been acknowledged by two awards from the Minister of National Defence and Chief of Defence of Lithuania. During the period of 2006-2012 Renata Vaišvilienė has been a chief specialist at the European Law Department under the Ministry of Justice where she worked in the area of the approximation of EU legal requirements and national laws. During the period of 2003-2006 Renata Vaišvilienė was performing duties at the International Law Department of the Ministry of Justice, mainly supervision of the national ratification processes of the international treaties and implementation of the *acquis communautaire* of the EU. For two years since 2001 Renata was a volunteer at the National Red Cross Society where she participated in the translation, editing and adaptation of the Educational Modules for Schools "Exploring Humanitarian Law" for the schools of Lithuania.

Renata Vaišvilienė's mother tongue is Lithuanian, she speaks and writes English, French and Russian.

TARPTAUTINIŲ BAUDŽIAMŲJŲ TRIBUNOLŲ JURISDIKCIJOS SANTYKIS SU NACIONALINE BAUDŽIAMĄJA JURISDIKCIJA (Resume of the thesis in Lithuanian)

Tiriamos problemos pagrindimas ir aktualumas

Vienas iš tarptautinių baudžiamųjų tribunolų sistemos tikslų yra suderinti žmogiškąsias vertybes su politikos poreikiais. Tai būtina ne tik teisingumui pasiekti, atlyginti tarptautinių nusikaltimų aukoms padarytą žalą bei užkirsti kelią naujiems nusikaltimams, bet ir išsaugoti, atstatyti bei išlaikyti taiką.⁴⁵

Šio mokslinio darbo poreikį ir aktualumą pagrindžia keletas aspektų. Pirma, egzistuoja nebaudžiamumas už tarptautinius nusikaltimus ir trūksta efektyvių priemonių jam šalinti. Dažniausiai nurodomos priežastys – finansinių ir žmogiškųjų išteklių ar politinės valios trūkumas. Nebaudžiamumą lemia ne tik tai, kad neįmanoma patraukti atsakomybėn už visus nusikaltimus, bet ir subjektyvios priežastys. Valstybių lyderiai, siekdami nacionalinių interesų, saugo vieni kitus nuo atsakomybės už tarptautinius nusikaltimus ir dangstosi oficialiais argumentais ir individualiomis situacijomis. Problemos dydį lemia tai, kad nėra vieno visiems priimtino sprendimo, o įvairesnių kovos su nebaudžiamumu būdų, kurie tiktų kiekvienai atskirai situacijai, neieškoma.

Antra, plečiasi tarptautinės teisės ribos, ryškėja jos specifika ir nusistovi aiškios šiuolaikinės tendencijos. Nepaisant plintančios globalizacijos, neretai nustembama, kiek per pastaruosius metus sukurta tarptautinių teisminių institucijų, kiek ginčų sprendžiama remiantis tarptautine teise ir kaip dažnai nacionaliniai teismai privalo taikyti tarptautinės teisės normas. Viena iš šiuolaikinės tarptautinės teisės tendencijų – tarptautinės teisės jurisdikcionalizacija, kuri reiškia tarptautinės jurisdikcijos plėtrą ir kartu tarptautinės teisės reikšmės nacionaliniuose santykiuose didėjimą. Šiuolaikinėje tarptautinėje teisėje keičiasi valstybių suvereniteto ribos, aukštiems valstybės pareigūnams panaikinami imunitetai dėl jų padarytų tarptautinių nusikaltimų, stiprinama universaliosios nacionalinės jurisdikcijos koncepcija, vystoma agresijos nusikaltimo samprata, kovojama su terorizmu, reguliuojami

⁴⁵ BASSIOUNI, Ch. M. International Criminal Justice in Historical Perspective. In International Criminal Law, ed. BASSIOUNI, Ch. M. (ed.) International Criminal Law, ed., Vol. III. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2008, p. 29.

ginkluoto konflikto šalių veiksmai ir sudaromos sąlygos civilių apsaugai užtikrinti. Todėl atsiranda naujų kovos su nebaudžiamumu būdų, kurie, šalia visų kitų neteisinių ir neformalių būdų, apima tarptautinių baudžiamųjų tribunolų vykdomą fizinių asmenų persekiojimą ir baudimą. Dėl šiuolaikinės tarptautinės teisės humanizacijos tarptautinei bendrijai reikšminga tampa ne tik valstybė, bet ir žmogus, kurio dalyvavimas tarptautiniame baudžiamajame procese yra svarbi individualios atsakomybės realizacijos sąlyga.

Tarptautinė teisė, kaip *sui generis* teisinė sistema, turi norminius ir institucinius įgyvendinimo mechanizmus, apimančius ir tarptautinius baudžiamuosius tribunolus. Tarptautiniai baudžiamieji tribunolai dažniausiai sukuriami valstybių susitarimo pagrindu, bet jų veikimas evoliucionuoja nepriklausomai nuo juos sukūrusių valstybių valios – vadovaujantis *erga omnes*⁴⁶ įsipareigojimais, draudžiančiais tarptautinius nusikaltimus, paprotinėmis tarptautinės teisės normomis, kurios numato pareigą persekioti už padarytus tarptautinius nusikaltimus, ir susiformavusia tarptautinių organizacijų numanomų galių doktrina. Iš tiesų Nuolatinis Tarptautinio Teisingumo Teismas laikėsi pozicijos, kad tarptautiniai ir nacionaliniai teismai veikia skirtingose teisinėse sferose⁴⁷, todėl teisminės institucijos, taikančios tarptautinę ir nacionalinę teisę, yra atskiros. Visi išvardyti aspektai iš esmės lemia tarptautinės teisės efektyviam veikimui būtinos tarptautinės jurisdikcijos egzistavimą ir išskirtinumą.

Trečia, ryškėja tarptautinių teisminių institucijų ir nacionalinių teismų jurisdikcijos kolizija. Tarptautinės ir nacionalinės jurisdikcijos sąveika objektyviai egzistuoja ir tai patvirtina teismų praktikos atvejai, pavyzdžiui, kai 2004 m. liepos 9 d. Tarptautinio Teisingumo Teismo konsultacinė išvada dėl Palestinos sienos statybos teisėtumo⁴⁸ buvo priimta po dešimties dienų nuo Izraelio Aukščiausiojo Teismo sprendimo tuo pačiu klausimu⁴⁹. Į šią Tarptautinio Teisingumo Teismo konsultacinę išvadą Izraelio

⁴⁶ 1970 m. vasario 5 d. TTT sprendimas *Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited* byloje (Belgija v. Ispanija). ICJ Reports, 1964, p. 33 Teismas apibrėžė *erga omnes* įsipareigojimus: „Dėl savo prigimties jie susiję su visomis valstybėmis. Atsižvelgiant į teisių, kurias gina šie įsipareigojimai, svarbą, kiekviena valstybė teisiškai suinteresuota jų apsauga; tai yra įsipareigojimai *erga omnes*“.

⁴⁷ 1925 m. rugpjūčio 25 d. NTTT byloje dėl kai kurių Vokietijos interesų Lenkijos Aukštutinėje Silezijoje (Vokietija v. Lenkija), PCIJ Ser. A, 1925, No 6 (*Jurisdiction*), para. 20 nurodoma, kad „[m]išrūs arbitražo teismai ir Lenkijos civiliniai tribunolai nėra to paties pobūdžio teismai.“

⁴⁸ 2004 m. liepos 9 d. TTT konsultacinė išvada dėl sienos statybos okupuotoje Palestinos teritorijoje teisiųjų pasekmių. ICJ Reports, 2004, p. 136.

⁴⁹ Izraelio Aukščiausiojo Teismo byla HCJ 2056/04 *Bet Sourik Village Council v. Government of Israel*, 58(4) PD 807.

Aukščiausiasis Teismas atsižvelgė sprenddamas dėl Palestinos sienos statybos teisėtumo⁵⁰. Tarptautinės ir nacionalinės jurisdikcijos kolizija kelia problemas, tokias kaip teisminių institucijų, veikiančių skirtingose teisinėse sistemose, teisminės praktikos nuoseklumas, bylų paskirstymo koordinavimas, intensyvaus tarpusavio bendradarbiavimo poreikis. Tarptautinės ir nacionalinės teisės sąveika iš esmės priklauso nuo tarptautinių ir nacionalinių teismų santykio sampratos: ar šios institucijos veikia visiškai normiškai izoliuotos viena nuo kitos, ar daugiau integralioje tarpusavio sąveikos struktūroje.⁵¹ Pripažįstant, kad tos pačios teisminės institucijos iki tam tikros ribos gali taikyti nacionalinę ir tarptautinę teisę, kad būtų lengviau įgyvendinti remiantis bet kuria iš jų priimtus sprendimus, galima teigti, kad atitinkamai koordinuojamos nacionalinė ir tarptautinė jurisdikcija gali tapti viena kitos alternatyva.⁵²

Ketvirta, siekiama, kad būtų aktyvinama ne tik tarptautinių baudžiamųjų tribunolų jurisdikcija, bet ir užtikrinama, kad jos veikimas būtų efektyvus. Valstybių bendradarbiavimas yra esminė efektyvaus tarptautinių tribunolų jurisdikcijos realizavimo prielaida. Tarptautiniams baudžiamiesiems tribunolams valstybių bendradarbiavimas turi įtakos dėl keleto priežasčių. Visų pirma, jie neturi mechanizmo, kuriuo būtų įgyvendinami jų priimti sprendimai ir nuosprendžiai, t. y. pareigūnų su reikiamais įgaliojimais ir atitinkamų vidaus struktūrų. Antra, net jei ir turėtų šį mechanizmą, jie neturi galių vykdyti sprendimų suvereniose valstybėse. Nors ir egzistuoja teisiniai valstybių bendradarbiavimo pagrindai, pareigų įgyvendinimas yra susijęs su politiniais valstybių bendradarbiavimo aspektais ir veiksniais, kurie turi neigiamos įtakos tarptautinių baudžiamųjų tribunolų veiklos efektyvumui.

Ši disertacija **aktuali** ne tik dėl probleminių aspektų išskėlimo, bet ir dėl teorinės bei praktinės naudos: analizė leidžia daryti moksliniu požiūriu naujas ir originalias išvadas. Atliktas kompleksinis tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio tyrimas naudingas jurisdikcijos sampratos ir jos ypatumų pagal tarptautinę teisę doktrininei analizei bei detalios tarptautinės ir nacionalinės jurisdikcijos sąveikos koncepcijai formuoti. Didėjant tarptautinių baudžiamųjų tribunolų skaičiui,

⁵⁰ Izraelio Aukščiausiojo Teismo byla HCJ 7957/04 *Mara'abe v. Prime Minister of Israel*, Judgement of 15 September 2005.

⁵¹ SHANY, Y. *Regulating jurisdictional relations between national and international courts*. Oxford: Oxford University Press, 2007, p. 3.

⁵² *Ibidem*, p. 5.

tampa labai svarbu suformuluoti gaires, kaip kuriant tarptautinius baudžiamuosius tribunolus tarptautinei bendrijai taikyti principus, kuriais užtikrinamas tinkamas jurisdikcijų kolizijos sprendimas.

Iš disertacijoje atliktos literatūros apžvalgos akivaizdu, kad tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio klausimus užsienio specialistai analizavo nenuosekliai, o Lietuvos mokslininkai jų apskritai nenagrinėjo. Taigi tikėtina, kad šios disertacijos analizė prisidės prie tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio doktrinos plėtojimo.

Tyrimo objektas, tikslas, uždaviniai, tyrimo metodai, ginamieji teiginiai

Disertacijos **tyrimo objektas** – tarptautinių baudžiamųjų tribunolų jurisdikcijos santykis su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija.

Disertacijos **tyrimo tikslas** – išanalizuoti tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos santykį su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija.

Siekiant disertacijos tikslo, iškelti tokie **uždaviniai**:

1. Atskleisti tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos sampratą.
2. Atskleisti tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos pagal jos santykį su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija išskiriamų rūšių sampratą.
3. Suformuluoti tarptautinių baudžiamųjų tribunolų jurisdikcijos rūšių nustatymo gaires.
4. Nustatyti pagrindinius probleminius tarptautinių baudžiamųjų tribunolų ir nacionalinių teismų jurisdikcijos santykio aspektus, susijusius su jurisdikcijos reglamentavimu ir įgyvendinimu, ir suformuluoti problemų sprendimo gaires.

Disertacijos **ginamieji teiginiai**:

1. Tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinės jurisdikcijos rūšis, apimanti tarptautinių baudžiamųjų tribunolų steigiamųjų aktų pagrindu ir jų apibrėžtose ribose nustatomą tarptautinių baudžiamųjų tribunolų galią vykdyti baudžiamojo persekiojimo ir teismines funkcijas remiantis tarptautine baudžiamąja teise.
2. Išimtinė tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinio baudžiamojo galia spręsti jo jurisdikcijai priskirtus klausimus, visiems kitiems teismams uždraudžiant vykdyti jurisdikciją.

3. Pirminė konkuruojančioji tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinio baudžiamojo tribunolo galia spręsti jo jurisdikcijai priskirtus klausimus, taip pat patenkančius į nacionalinių teismų jurisdikciją, turint pirmumą pradėti baudžiamąjį persekiojimą ar bet kurioje proceso stadijoje perimti pradėtą procesą iš nacionalinio teismo.
4. Papildanti konkuruojančioji tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinio baudžiamojo tribunolo galia spręsti jo jurisdikcijai priskirtus klausimus, taip pat patenkančius į nacionalinių teismų jurisdikciją, kai valstybė nenori ar negali persekioti ir teisti.

Disertacijos tikslui pasiekti, uždaviniams įgyvendinti ir išvadoms suformuluoti buvo taikomi įvairūs **mokslinio tyrimo metodai**. Daugiausiai reikšmės turėjo šie metodai – istorinis, teleologinis, lyginamasis, loginis bei sisteminės analizės.

Disertacijos struktūra

Pasirinkta disertacijos **struktūra** leidžia nuosekliai analizuoti disertacijos objektą. Pirmojoje dalyje pirmiausiai atskleidžiami atliekamo tyrimo teoriniai pagrindai, t.y. identifikuojami tarptautinių baudžiamųjų tribunolų jurisdikcijos santykio su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija analizei reikšmingi tarptautinės teisės institutai ir normos, kurie vėliau tiriami antrojoje ir trečiojoje dalyse.

Įvade pagrindžiamos disertacijoje formuluojamos problemos, tyrimo objektas, tikslas, uždaviniai, nurodomi ginamieji teiginiai, pristatoma disertacijos struktūra, apžvelgiami ankstesni tyrimai disertacijos tema, akcentuojamas disertacijos naujumas, praktinė jos reikšmė, pateikiami taikyti tyrimo metodai.

Pirmojoje dalyje atskleidžiama bendroji jurisdikcijos samprata tarptautinėje viešojoje teisėje aptariant pagrindinius tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos ypatumus. Šioje dalyje analizuojama tarptautinės jurisdikcijos sąvoka, nacionalinės ir tarptautinės jurisdikcijos skirtumai, išryškėjantys dėl skirtingos šių jurisdikcijų prigimties, šaltinių, specifinių terminų vartojimo. Pirmuosiuose keturiuose skyriuose pateikiama apibendrinta jurisdikcijos šaltinių, prigimties ir formų, jurisdikcijos įgyvendinimo pagrindų analizė, įvedama lietuviška nagrinėjamos srities terminija. Penktajame skyriuje išsamiai

analizuojamas jurisdikcijos universalumo principas ir jo santykis su nacionaline jurisdikcija, o šeštajame analizuojami jurisdikcijos ribų nustatymo principai.

Antrojoje dalyje pateikiama tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos rūšių, išskiriamų pagal šios jurisdikcijos santykį su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija, samprata. Šioje dalyje analizuojama išimtinę tarptautinę baudžiamąją ir konkuruojančią jurisdikciją apibūdinančių principų samprata ir jų teisinis reglamentavimas, atskleidžiamas tarptautinę baudžiamąją jurisdikciją įgyvendinančių tarptautinių teisminių institucijų poveikis nacionalinėms teisinėms sistemoms pagal tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos rūšis. Šios dalies skyriuose apibendrinama tarptautinių baudžiamųjų tribunolų jurisdikcijos nustatymo praktika, atskleidžiamos bendros tendencijos ir formuluojamos gairės, kokią analizuojamą jurisdikcijos rūšį pasirinkti. Tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio aspektu analizuojamos dvi tarptautinės jurisdikcijos rūšys – išimtinė ir konkuruojančioji.

Trečiojoje dalyje analizuojami tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio aspektai, kurie iš esmės siejami su jų praktiniu įgyvendinimu ir įtaka nacionaliniams baudžiamiesiems procesams. Pagrindiniai probleminiai aspektai, analizuojami atskiruose šios dalies skyriuose, pasirinkti pagal aktualiausius nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos ir tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio klausimus. Vieni iš jų buvo identifikuoti tarptautinių baudžiamųjų tribunolų steigimo procese⁵³, kaip itin svarbūs procesinės teisės klausimai valstybėms, o kiti buvo padiktuoti praktikos, susiklosčiusios sprendžiant tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos kolizijos klausimą ir įtakos nacionalinei teisei sistemai problemas. Ši dalis skirstoma į poskyrius pagal konkrečias tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos rūšis. Pirmajame skyriuje analizuojama išimtinės tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos įtaka nacionaliniams baudžiamiesiems procesams. Antrajame skyriuje nustatomos pirminės konkuruojančios tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos įgyvendinimo problemos. Trečiojo skyriaus poskyriuose, skirtuose papildančios konkuruojančios tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos probleminiams aspektams,

⁵³ BASSIOUNI, Ch. M. The legislative history of the International Criminal Court. Transnational Publishers, 2005. KIRSCH, P.; ROBINSON, D., Reaching Agreement at Rome Conference. In CASSESE, A.; GAETA, P.; JONES, J. R. W. D. (eds.), The Rome Statute of the International Criminal Court. A Commentary, Oxford: Oxford University Press, 2002, p. 67. BASSIOUNI, Ch. M. The Making of the International Criminal Court. In International Criminal Law, ed. M. Ch. BASSIOUNI, Vol. II. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2008, p.117. MORRIS, V.; SCHARF, M. P. An Insider's Guide to the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. Vol.1. NY., 1995.

analizuojamas bylos inicijavimo TBT procesas, skirstant jį į jurisdikcijos aktyvinimą ir TBT prokuroro diskrecijos klausimus, taip pat formuluojamos JT Saugumo Tarybos ir TBT jurisdikcijos santykio problemos. Kituose poskyriuose analizuojami tokie papildančios konkuruojančios jurisdikcijos įgyvendinimo nacionalinėje teisėje klausimai, kaip valstybių suverenitetas, *ne bis in idem* principo taikymas, amnestijos ir imunitetai bei konkretūs reikalavimai Romos statutą įgyvendinančioms valstybėms. Ketvirtajame skyriuje apžvelgiama valstybių bendradarbiavimo su tarptautiniais baudžiamaisiais tribunolais reikšmė jurisdikcijos realizavimui. Jis skirtas valstybių pareigos bendradarbiauti su TBT įgyvendinimo problemoms, kurios vertinamos lyginamuoju aspektu analizuojant *ad hoc* tribunolų statutų reglamentavimą bei įgyvendinimo praktiką.

Disertaciją sudaro įvadas, trys dėstomosios-tiriamosios dalys, skirstomos į skyrius ir poskyrius, ir išvados. Disertacijos pabaigoje pateikiamas naudotos literatūros ir kitų tyrimo šaltinių sąrašas, autorės paskelbtų publikacijų ir pranešimų disertacijos tema sąrašai.

Disertacijos mokslinis naujumas.

Disertacijos autorės žiniomis, nei Lietuvoje, nei užsienyje nėra atliktas mokslinis tyrimas, kuriame būtų pateikiamas apibendrintas požiūris į tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos sampratą pagal jos santykį su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija. Tyrimo šaltinių apžvalga rodo, kad tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos klausimai nėra nagrinėjami išsamiai, dažniausiai pasitenkinama sektorine analize, kai gilinamasi į atskirus tarptautinės jurisdikcijos sampratos klausimus arba nagrinėjami pavieniai tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio aspektai. Pagrindinė priežastis, kodėl šie klausimai nenagrinėjami visapusiškai, yra pernelyg detalus požiūris į atskirus tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos kolizijos aspektus, neapimant visumos. Disertacijoje nuosekliai analizuojama tarptautinės jurisdikcijos samprata ir apibendrinami tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykį nustatantys principai.

Disertacijoje analizuojamos ankstesniuose darbuose netirtos problemos. Pirmiausia, disertacijoje siūlomas nuoseklus jurisdikcijos formų, įgyvendinimo pagrindų ir ribų

grupavimas. Antra, Lietuvos ir užsienio doktrinoje tarptautinės baudžiamosios konkuruojančios jurisdikcijos rūšys pagal jos santykį su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija iki šiol nebuvo skirstomos į pirminę konkuruojančią ir papildančią konkuruojančią. Toks papildančios jurisdikcijos priskyrimas tarptautinei baudžiamajai konkuruojančiai jurisdikcijai pagrindžiamas vienoda pirminės ir papildančios jurisdikcijos prigimtimi, leidžiančia tuo pačiu metu egzistuoti tarptautinei baudžiamajai ir nacionalinei baudžiamajai jurisdikcijai. Paminėtina, kad jurisdikcijos papildomumo principas dažniausiai autorių darbuose analizuojamas atsietai nuo kitų tarptautinės jurisdikcijos rūšių, jam skiriant ypatingą dėmesį, tačiau nenustatant aiškios jo vietos tarptautinės teisės sistemoje.

Šis mokslinis darbas yra vienas iš pirmųjų bandymų suformuluoti tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos kolizijos sprendimą užtikrinančių principų taikymo gaires, kurios itin aktualios didėjant tarptautinių baudžiamųjų tribunolų skaičiui ir siekiant tinkamai įgyvendinti teisingumą. Šios gairės formuluojamos apibendrinant egzistuojančią tarptautinių baudžiamųjų tribunolų steigimo praktiką, įvertinant jų steigimo istorinį kontekstą, teises galimybes ir nacionalinių teisinių sistemų pajėgumą spręsti nebaudžiamumo už tarptautinius nusikaltimus problemą savarankiškai ir padedant tarptautinei bendrijai.

Išvados

Apibendrinus tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos sampratos ir jos rūšių, išskiriamų pagal santykį su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija, analizę, darytinos šios pagrindinės išvados:

1. Tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinės jurisdikcijos rūšis, apimanti tarptautinių baudžiamųjų tribunolų steigiamųjų aktų pagrindu ir jų apibrėžtose ribose nustatomą tarptautinių baudžiamųjų tribunolų galią vykdyti baudžiamojo persekiojimo ir teismines funkcijas remiantis tarptautine baudžiamąja teise. Tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos sąvoka apima tokius elementus, kaip galia, kuri nustatoma steigiamųjų aktų pagrindu ir jų nustatytose ribose, baudžiamojo persekiojimo ir teisminių funkcijų vykdymas. Pažymėtina, kad jurisdikcinės galios gali būti apribotos tik steigiamuoju aktu, tačiau tik tiek, kiek toks ribojimas nepakenkia teisminei institucijos

prigimčiai. Tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos šaltinis, prigimtis, formos, pagrindai, įgyvendinimo ribos ir specifinės tarptautinę baudžiamąją jurisdikciją įgyvendinančios institucijos atskiria tarptautinę baudžiamąją jurisdikciją nuo nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos ir pagrindžia tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos sąsajas su tarptautine jurisdikcija.

2. Pagal tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos santykį su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija skiriamos dvi jurisdikcijos rūšys – išimtinė ir konkuruojančioji. Konkuruojančioji jurisdikcija skirstoma į pirminės ir papildančiosios porūšius. Tokį skirstymą į porūšius pagrindžia vienoda pirminės ir papildančios jurisdikcijos prigimtis, kuri leidžia lygiagrečiai egzistuoti tarptautinei baudžiamajai ir nacionalinei baudžiamajai jurisdikcijai, tačiau nustato skirtingą tarptautinės baudžiamosios ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos taikymo prioritetą kolizijos atveju.

3. Išimtinė tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinio baudžiamojo tribunolo galia spręsti jo jurisdikcijai priskirtus klausimus, visiems kitiems teismams uždraudžiant vykdyti jurisdikciją.

4. Išimtinės tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos įtvirtinimo tarptautinės praktikos analizė rodo, kad ši jurisdikcijos rūšis pasirenkama atsižvelgiant į sukūrimo aplinkybes, t. y. ginkluoto konflikto ar taikos derybų kontekstą, taip pat egzistuojančią valstybės teisinės sistemos būklę ir tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos taikymo prioritetą, kai sprendžiama dėl dominuojančio tarptautinio arba nacionalinio elemento nustatymo. Tarptautinis elementas iš esmės reiškia tarptautinių teisėjų ir kito tarptautinio personalo įtraukimą į tribunolo veiklą. Jei yra pagrindas manyti, kad nacionalinė teisinė sistema nepajėgi įgyvendinti teisingumą, išimtinė jurisdikcija gali būti tinkamiausias sprendimas pasiekti teisingumą.

5. Atlikta analizė leidžia daryti išvadą, kad tarptautinių elementų nacionalinėje teisinėje sistemoje nustatymas, kai pasirenkama išimtinė tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija, iš esmės sudaro sąlygas perimti tarptautinius teisingumo vykdymo ir profesionalumo standartus ir taip stiprinti egzistuojančią teisinę sistemą. Įvertinant esamos nacionalinės teisinės sistemos pajėgumą, gali būti nustatomas dominuojantis tarptautinis elementas arba dominuojantis nacionalinis elementas. Pirmuoju atveju yra nustatomi dideli nacionalinės sistemos funkcionavimo trūkumai, o antruoju – sistema iš esmės gali funkcionuoti pati, padedant tarptautinei bendrijai.

6. Pirminė konkuruojančioji tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinio baudžiamojo tribunolo galia spręsti jo jurisdikcijai priskirtus klausimus, taip pat patenkančius į nacionalinių teismų jurisdikciją, turint pirmumą pradėti baudžiamąjį persekiojimą ar bet kurioje proceso stadijoje perimti pradėtą procesą iš nacionalinio teismo.

7. Pirminės konkuruojančiosios tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos įtvirtinimo tarptautinės praktikos analizė rodo, kad nustatius pirminę konkuruojančiąją tarptautinę baudžiamąją jurisdikciją, nacionalinė baudžiamoji ir tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija iš esmės veikia lygiagrečiai, tačiau nacionalinė teisinė sistema tik iš dalies pajėgi vykdyti teisingumą, todėl sudaromos sąlygos stebėti nacionalinius procesus ir juos perimti esant teisingumo vykdymo trūkumams arba tarptautinei bendrijai reikšmingose bylose.

8. Pirminės konkuruojančios tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos įgyvendinimo praktikos analizė rodo, kad bendradarbiavimas su nacionaline baudžiamąja jurisdikcija ir jos sukauptas potencialas gali būti ignoruojamas, t. y. gali susidaryti izoliuota dviejų lygių sistema tarp tarptautinių ir nacionalinių teisminių institucijų. Tačiau, kaip atskleidžia TBTJ ir TBTR praktika, įmanomas šių problemų sprendimas laipsniškai perduoti atsakomybę nacionaliniams teismams, išlaikant tam tikrą nacionalinių procesų stebėseną. Tokiu būdu tarptautinės ir nacionalinės teisminės institucijos papildo viena kitos teisinę sistemą ir ją sustiprina.

9. Papildanti konkuruojančioji tarptautinė baudžiamoji jurisdikcija – tarptautinio baudžiamojo tribunolo galia spręsti jo jurisdikcijai priskirtus klausimus, taip pat patenkančius į nacionalinių teismų jurisdikciją, kai valstybė nenori ar negali persekioti ir teisti.

10. Išanalizavus šiuo metu vienintelį tokios jurisdikcijos nustatymo atvejį – TBT – darytina išvada, kad toks jurisdikcijų santykis pirmiausiai buvo nulemtas įsteigimo tarptautine sutartimi ir nuolatinio TBT veiklos pobūdžio. Tarptautinė teisminė institucija, turinti papildančią konkuruojančią jurisdikciją, turi suteikti pirmenybę nacionalinėms teisinėms sistemoms, tačiau išlikti aktyvi nacionalinių procesų stebėtoja. Nustatant papildančios konkuruojančios tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos porūšį būtina nustatyti sąlygas tarptautiniam baudžiamajam tribunolui aktyviai veikti tais atvejais, kai

valstybė nesugeba ar nenori vykdyti baudžiamojo persekiojimo ar teismo bylos nagrinėjimo.

11. Papildančios konkuruojančios tarptautinės baudžiamosios jurisdikcijos nustatymo ir taikymo probleminių aspektų, analizė leidžia teigti, kad esamas Romos statuto teisinis reglamentavimas iš esmės sudaro sąlygas garantuoti nepriklausomą ir nešališką tarptautinio baudžiamojo tribunolo reagavimą laiku į nacionalinių baudžiamųjų teismų negalėjimą ar nesugebėjimą persekioti ir teisti už nusikaltimus, patenkančius į tarptautinio baudžiamojo tribunolo *ratione materiae* jurisdikciją. Keliami reikalavimai Romos statuto įgyvendinimui nacionalinėje teisėje sudaro valstybėms galimybę peržiūrėti nacionalinių teisės aktų atitinkamas nuostatas ir suderinti jas su tarptautinio baudžiamojo tribunolo jurisdikcija.

Autorės straipsnių sąrašas

Disertacijos tema

1. Tarptautinio baudžiamojo teismo jurisdikcija ir nacionaliniai teismai (anglų kalba), Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 47, 2003, pp. 134–146.
2. Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuroro diskrecijos ribų probleminiai aspektai. Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 70, 2009, pp. 136–149.
3. Tarptautinė baudžiamoji išimtinė ir konkuruojanti pirminė jurisdikcija. Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 81, 2011, pp. 186–200.
4. Tarptautinės ir nacionalinės baudžiamosios jurisdikcijos santykio aspektai: konkuruojanti papildanti jurisdikcija. Vilniaus universiteto mokslo darbai. Teisė, tomas 82, 2012, pp. 146–158.
5. Universaliosios jurisdikcijos taikymas dedant Europos pastangas atstatyti pereinamojo laikotarpio teisingumo vykdymą: TTT byla Belgija prieš Senegalą“ (anglų kalba). In GIBBONS, P, HEITZE, H.J. (eds.) *The Humanitarian Challenge*. Springer International Publishing Switzerland, 2015, p. 185.

Kiti

1. International Humanitarian Law. In HEINTZE, H.-J., THIELBÖRGER, P. (eds.) International Humanitarian Action. NOHA textbook. Springer International Publishing AG, 2018, p. 155.

Autorės skaityti pranešimai mokslinėse konferencijose

Disertacijos tema

1. 2007 m. birželio 25 d. – liepos 6 d. pranešimas „*Prosecutorial Discretion at the ICC. Judicial control*“ (anglų kalba) Leideno universiteto ir *Grotius Centre for International Legal Studies* Hagoje organizuotoje vasaros mokykloje *Marrie Curie Top Summer School on International Criminal Law 2007*.
2. 2008 m. lapkričio 17 d. pranešimas „Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuroro diskrecijos ribų probleminiai aspektai“ Mykolo Romerio universitete vykusioje konferencijoje „Aktualūs tarptautinės teisės klausimai XXI amžiuje“.
3. 2012 m. birželio 5 d. pranešimas „*Considerations on Jurisdictional Aspects of the International Criminal Court*“ (anglų kalba) Europos atminties ir sąžinės platformos organizacijos Europos Parlamente surengtoje tarptautinėje konferencijoje „*Legal Settlement of Communist Crimes*“.

Kiti

1. 2008 m. lapkričio 12-14 d. pranešimas „*International Humanitarian Law in the European Union Common Foreign and Security Policy*“ (anglų kalba) NOHA (Network on Humanitarian Action) konferencijoje, skirtoje Prancūzijos pamininkavimui, surengtoje University Paul Cezanne Aix-Marseille III, Prancūzija.
2. 2011 m. gegužės 31 d. pranešimas „Humanitarinių darbuotojų vaidmens tarptautinėje baudžiamojoje teisėje aspektai“ NOHA (Network on Humanitarian Action) asociacijos ir Vilniaus universiteto konferencijoje „Humanitarinė veikla: suvokti ir veikti“.

Informacija apie autorę

Renata Vaišvilienė nuo 2006 metų dėstytojauja Vilniaus universiteto Teisės fakultete. Jos akademinis interesų sritis yra tarptautinė baudžiamoji teisė, tarptautinė humanitarinė teisė, tarptautinė viešoji teisė, humanitarinė veikla ir tarptautinių sutarčių teisė. Taip pat Renata Vaišvilienė rengė studentų komandas tarptautiniams konkursams „Concours Jean-Pictet“, „ICC Moot Court“ (Kreizau, Lenkija) ir teisėjavo nacionaliniame „Jessup International Law Moot Court Competition“ konkurso etape. Nuo 2008 metų Renata Vaišvilienė koordinuoja tarptautinės universitetų asociacijos „Network on Humanitarian Action“ (NOHA) veiklą Vilniaus universitete. Ši asociacija, stiprindama profesionalumą humanitarinėje veikloje, organizuoja konferencijas, intensyvius mokymus, atlieka mokslinius tyrimus ir jau daugiau nei dvidešimt metų tęsia jungtines magistro studijas. Nuo 2006 m. Renata yra Tarptautinės humanitarinės teisės įgyvendinimo komisijos narė.

2008 metais Renata Vaišvilienė stažavosi Tarptautinio baudžiamojo teismo Prokuratūroje, Jurisdikcijos, papildomumo ir bendradarbiavimo skyriuje. 2012 metais ji baigė NATO teisės patarėjų kursus (*NATO Legal Advisor Course*) NATO mokykloje Oberammergau (Vokietija). 2007 metais Renata dalyvavo Marrie Curie tarptautinės baudžiamosios teisės vasaros mokykloje (*Marrie Curie Top Summer School on International Criminal Law 2007*) (anglų kalba), organizuotoje Leideno universiteto (Olandija) ir Grotius tarptautinio teisinių studijų centro (Haga, Olandija). Tais pačiais metais Renata Vaišvilienė baigė mokymus tema "Po konfliktinių situacijų valdymas" (*La gestion des situations de post-conflict*) (prancūzų kalba), organizuotus Prancūzijos administravimo mokyklos (ENA, Prancūzija) kartu su Prancūzijos bei Lietuvos Vyriausybe.

Renata Vaišvilienė Vilniaus universiteto Teisės fakultete 2003 metais įgijo Teisės magistro laipsnį ir tęsė studijas doktorantūroje. 1998 metais ji baigė Marijampolės 6-ąją vidurinę mokyklą.

Renata Vaišvilienė šalia akademinės veiklos, yra įgijusi didelę patirtį tarptautinės organizacijos teisinio reguliavimo ir administravimo srityje. Ji dalyvavo steigiant NATO Energetinio saugumo kompetencijos centrą (NATO ENSEC COE), turintį NATO

vadavietės statusą Lietuvos Respublikos teritorijoje, t. y. kūrė šios organizacijos veikimui būtinus teisės aktus (derinant daugiau nei dešimt NATO valstybių atstovų pozicijas) ir koordinavo nacionalinės teisinės bazės peržiūrą bei kūrimą. Šiuo metu Renata Vaišvilienė yra NATO ENSEC COE teisės patarėja. 2013-2017 metais ji vadovavo šios organizacijos administraciniam skyriui. Renatos Vaišvilienės darbas buvo įvertintas Krašto apsaugos ministro padėka (2013 m.) ir Kariuomenės vado vardine dovana (2017 m.).

2006-2012 metais Renata Vaišvilienė dirbo Europos teisės departamente vyriausiąja specialiste, atsakinga už Europos Sąjungos *acquis communautaire* ir nacionalinės teisės suderinimo klausimus ir Lietuvos atstovavimą Europos Sąjungos institucijose. 2003-2006 metais ji dirbo Teisingumo ministerijos Tarptautinės teisės departamente vyresniąja specialiste, vykdžiusia funkcijas ratifikuojant tarptautines sutartis ir įgyvendinant Europos Sąjungos *acquis communautaire*. Dvejus metus nuo 2001 metų Renata savanoriavo Nacionalinėje Raudonojo kryžiaus draugijoje, kur šalia tarptautinės humanitarinės teisės sklaidos taip pat dalyvavo verčiant, redaguojant, ir adaptuojant mokymo priemonę Lietuvos mokykloms „Atraskime Humanitarinę teisę“.

Renata Vaišvilienė kalba ir rašo angliškai, rusiškai ir prancūziškai.